

ВИДАТНИЙ ВЧЕНИЙ-МАТЕРІАЛОЗНАВЕЦЬ**З нагоди 100-річчя від дня народження академіка І.М. Францевича**

30 вересня в Києві відбулася ювілейна сесія Загальних зборів НАН України, присвячена 100-річчю від дня народження видатного українського вченого академіка НАН України Івана Микитовича Францевича. Він був засновником першого у світі академічного Інституту металоцераміки і спеціальних сплавів, котрий згодом було перетворено на Інститут проблем матеріалознавства, що нині носить його ім'я. Герой Соціалістичної Праці, лауреат Державних премій СРСР та УРСР І.М. Францевич вписав яскраву сторінку в історію вітчизняної науки.

Іван Микитович зробив великий внесок у дослідження багатьох актуальних проблем сучасного матеріалознавства, який став основою для створення цілої низки нових технологій і матеріалів, що їх гостро потребували різні галузі промисловості країни. Його непересічний талант дослідника-новатора переконливо заявив про себе ще замолоду. Вже у 29 років І. Францевичу було присвоєно звання професора фізичної хімії і тоді ж його обрали членом-кореспондентом АН УРСР. Одержані вченим результати досліджень узагальнені та викладені більш як у 600 наукових статтях, опублікованих у провідних вітчизняних та зарубіжних журналах і у 20 монографіях, зафіксовані у кількох десятках авторських свідоцтв на винаходи і 14 патентах, що не втратили свого значення і після того, як їх автор у 1985 році пішов із життя.

Ювілейну сесію Загальних зборів відкрив президент НАН України академік Б.Є. Патон. Він зачитав звернення до учасників зборів Президента України В.А. Ющенка. Вміщуємо текст послання Глави держави.

*Учасникам Загальних зборів
Національної академії наук України,
присвячених 100-річчю від дня народження
академіка І.М. Францевича*

Шановні друзі!

Щиро вітаю Ваше поважне зібрання, присвячене 100-річчю від дня народження видатного вченого-матеріалознавця, талановитого педагога та непересічної людини — академіка Івана Микитовича Францевича.

Цій унікальній людині завжди були притаманні величезна ерудиція та широкий світогляд, поєднання пошуку фундаментальних істин із впровадженням нових знань у повсякденну практику.

Важко переоцінити внесок Івана Микитовича у розвиток матеріалознавчої науки. Новітні матеріали, технології та обладнання, розроблені під його керівництвом, і нині використовуються у промисловості багатьох країн світу. Сьогодні ми по праву можемо пишатися науковими досягненнями Інституту, який носить його горде ім'я.

Нині перед науковою громадою України стоїть відповідальне завдання — забезпечити вітчизняну промисловість передовими технологіями, необхідними для випереджального розвитку економіки. І я вірю, що сучасне покоління вчених-матеріалознавців, яке вирросло на традиціях, започаткованих Іваном Микитовичем, з честю впорається з цією місією.

Бажаю всім оптимізму, натхнення та нових творчих здобутків в ім'я нашої Батьківщини.

Віктор ЮЦЕНКО

У вступному слові Б.Є. Патон особливо відзначив, що дослідження і розробки вченого неодмінно спрямовувалися на розв'язання наймасштабніших народногосподарських проблем й успішно застосовувалися на практиці. Іван Микитович був і видатним педагогом. Багато років він очолював кафедру фізичної хімії Київського державного університету, виховав багатьох відомих спеціалістів у різних галузях науки: фізики, фізичної хімії, фізичного і прикладного матеріалознавства, порошкової металургії. Серед учнів і послідовників І.М. Францевича — члени-кореспонденти НАН України А.М. Пилянкевич, Г.Г. Гнесін, М.Д. Глинчук, О.В. Курдюмов і ще 15 докторів хімічних, фізико-математичних і технічних наук.

Івану Микитовичу були притаманні надзвичайно привабливі особисті риси — порядність, скромність, людяність, любов до мистецтва і природи. Його життя і творчість заслуговують на те, щоб бути прикладом для сучасної молоді, а колектив створеного ним Інституту проблем матеріалознавства завжди пам'ятатиме його ім'я і втілюватиме в життя його ідеї, зазначив Б.Є. Патон.

З доповіддю про життя і творчість видатного вченого виступив директор Інституту проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича академік НАН України В.В. Скороход.

Спогадами про Івана Микитовича поділилися його син член-кореспондент НАН України Л.І. Францевич, а також учні та співробітники, які працювали разом із академіком: директор Інституту проблем міцності НАН України академік НАН України В.Т. Трощенко, професор Дніпропетровського університету Ф.П. Санін та інші.

Учасники Загальних зборів з великим інтересом ознайомилися з фотографіями архіву родини Францевичів та переглянули документальний фільм про життя і діяльність Івана Микитовича.

Підбиваючи підсумок ювілейної сесії, Б.Є. Патон підкреслив, що ідеї та задуми І.М. Францевича, висловлені багато років тому, дали свої плоди і сьогодні ще дуже актуальні.

«Комплекс проблем, над якими плідно працював Іван Микитович, є свідченням великої ерудиції та широкого кругозору цього вченого, — сказав Б.Є. Патон. — Синтезовані ним та його школою нові матеріали і технології знайшли широке практичне застосування в економіці багатьох країн світу.

Все життя Івана Микитовича Францевича — це героїчний приклад служіння науці, своєму народові. Його видатні праці назавжди ввійшли у скарбницю світової науки і техніки. Створений ним Інститут проблем матеріалознавства, 50 років із дня заснування якого ми нещодавно святкували, є кращим пам'ятником Івану Микитовичу. Немає жодних сумнівів, що він і надалі гідно розвиватиме традиції та наукові школи, створені за участю академіка Францевича».